

po vývine školských reforiem v československých stredných školách sa po prvý raz pristupuje k dôslednému experimentálnemu overovaniu teoretického modelu, ktorého organickou neoddeliteľnou súčasťou sú ZVOP.

M. Danihel sa zamerával na prostriedky výskumu. Konštatoval, že vypracovanie experimentálnych učebných osnov, učebníc, praktických cvičení a metodických príručiek je v historickom vývoji učebného predmetu technicko-ekonomického zamerania vo všeobecno-vzdelávacej škole úspešným krokom vpred, predovšetkým v školstve na Slovensku, kde doteraz mnohé z týchto základných pedagogických dokumentov chýbali, a tak vytvárali priestor na „svojské“ chápanie jeho funkcie. Uviedol, že predkladané dokumenty nemožno chápať ako dokonalé, ale práve v procese formovanom modelmi riadenia vyučovania možno overiť ich klady a nedostatky. V ďalšom sa M. Danihel zamerával na konkrétne formy získavania informácií od učiteľov a žiakov prostredníctvom záznamov z vyučovacích hodín a dotazníkov na posúdenie osnov a učebníc, resp. metodických príručiek, ako aj prostredníctvom didaktických testov. Vyzval na spoluprácu pra-

covníkov KPÚ a navrhol aj formy spolupráce.

Dr. J. Novák a Ing. D. Peštová v zastúpení vedúcich autorských kolektívov venovali pozornosť interpretácii obsahu učebnice a cvičení, ako aj funkcii metodickej príručky. Učitelia z ČSR oznámili pracovníkom VÚP, že nemajú k dispozícii učebné texty a cvičenia, keďže SPN v Prahe včas nezabezpečilo ich vydanie. Pre obmedzené časové a organizačné možnosti sa v gymnáziu Nad Štolou neuskutočnila inštruktáž k cvičeniam. Vzhľadom na kvalifikačnú rôznorodosť učiteľov ZVOP navrhol zástupca VÚP v Bratislave po dohode s MŠ SSR usporiadať samostatné školenie zamerané na praktické ukážky cvičení, ktoré sa už uskutočnilo začiatkom decembra 1979 v gymnáziu na Bilíkovej ul. v Bratislave.

Po diskusii, zameranej predovšetkým na organizačné otázky výskumu, záverečné slovo patrilo zástupcom oboch ministerstiev školstva, ktorí prisľúbili plnú podporu pri plnení významnej čiastkovej úlohy Realizačného programu v 1. etape experimentálneho overovania učebného predmetu základy výroby a odbornej prípravy.

M. DANIHEL

Výročia významných českých pedagógov

V českej pedagogike je viacero osobností, ktoré dosiahli mimoriadne úspechy vo svojej činnosti. Ich vedeckovýskumná práca je známa aj v zahraničí.

Jedným z nich je Josef Váňa (31. 8. 1899—7. 9. 1966). Narodil sa v Prahe, študoval filozofiu a históriu na Karlovej univerzite i na Sorbone. Keďže ho už ako študenta zaujali problémy psychológie, najmä jej aplikovaných disciplín, nastúpil ako asistent na Psychologický ústav akadémie práce.

V rokoch 1924—45 pôsobil ako asistent, neskôr riaditeľ Psychologického laboratória Elektrických podnikov hlavného mesta Prahy a zároveň prednášal psychológiu na Vysokej škole obchodnej.

Jeho štúdie a publikácie z dvadsiatych a tridsiatych rokov vzbudili zaslúženú pozornosť (Psychotechnika, Pozitivismus a psychologie, Měření inteligence, Sociální teorie a inteligence). Ako demokraticky zmýšľajúci vedec bojoval proti aristokratickému postoju k vzdelaniu a presadzoval zásadu všeobecného vzdelania. V čase okupácie spolupracoval s ilegálnymi skupinami a bol v nemilosti za svoje pokrokové názory. Váňove schopnosti plne ocenili až po oslobodení, keď sa podieľal na všetkých opatreniach týkajúcich sa vzniku a rozvoja socialistického školstva. Pracoval na popredných pedagogických ústavoch našej republiky: ako riaditeľ Výskumného ústavu pedagogického v Prahe, profesor a neskôr dekan Pedagogickej fakulty Karlovej Univerzity, vedúci Katedry pedagogiky, rektor Vysokej školy pedagogickej a riaditeľ Pedagogického ústavu J. A. Komenského ČSAV.

Bol aj členom Kolégia ministerstva školstva a kultúry, rozličných komisií, predsedom Vedeckého kolégia pedagogiky a psychológie. Vďaka svojim zásluhám o vedeckú pedagogiku sa stal členom korešpondentom ČSAV.

Vysoko sa oceňuje jeho metodické pôsobenie na týchto postoch, spájanie pedagogickej teórie s praxou, presadzovanie metód kolektívnej práce v pedagogickom výskume. Nemalú zásluhu mal na tom, že sa československá pedagogika dostala na vysokú a uznávanú úroveň.

Dejiny pedagogiky sú pozoruhodným knižným dielom, ktoré vytvoril

kolektív pedagogických pracovníkov pod jeho vedením a za ktoré bol prof. J. Váňa r. 1956 ocenený uznaním vlády. Je to komplexné dielo, skúmajúce a objasňujúce z hľadiska marxizmu-leninizmu otázky vzniku a vývoja výchovy, výchovnovzdelávacích zariadení a pedagogickej teórie v konkrétnych historických podmienkach vývoja ľudskej spoločnosti.

Profesor Václav P ř í h o d a sa narodil 7. 9. 1889 v Sánoch v učiteľskej rodine. Vzdelanie získal na niekoľkých univerzitách (Praha, Štrasburg, Paríž). Od r. 1915 vyučoval v stredných školách, r. 1922 odišiel na študijný pobyt do USA.

Od r. 1925 pôsobil ako docent na Filozofickej fakulte KU a na Škole vysokých štúdií pedagogických. Stal sa jedným z našich prvých experimentálnych pedagógov.

V dvadsiatych a tridsiatych rokoch stál prof. V. Příhoda v centre pedagogických reforiem ako predseda Komisie expertov pre reformu národného školstva. Rozpracúval najmä otázky pedagogickej psychológie a školskej organizácie.

Výsledkom jeho úsilií o racionálnu učebnú metodiku bolo v tridsiatych rokoch rozpracovanie tzv. globálnej metódy. V tejto oblasti mal spolupracovníkov aj na Slovensku v Trnave.

Prehľad o Příhodovom pracovnom zameraní poskytujú publikácie *Racionalizace školství*, *Globální metoda v praxi* (obidve r. 1930) a niekoľko prác, pri ktorých bol členom autorského kolektívu, napr. *Reformní praxe školská*, *Prax na školách I. stupně*, *Pětiletka nuselské školy I. stupně* (zborník pražskej pokusnej reformnej školy).

Keď r. 1945 dosiahol V. Příhoda hodnosť vysokoškolského učiteľa, rozvinula sa jeho vedeckovýskumná činnosť v nových podmienkach. Ako

zrelý vedec prišlo k zložitej práci na monumentálnom, postupne vydávanom diele *Ontogeneze lidské psychiky*. Osobitné miesto zaujíma jeho publikácia *Pedagogická psychologie*, pričom viaceré práce prof. V. Příhodu boli preložené do cudzích jazykov.

Nevšedná pracovitosť a životný elán ho neopúšťali ani vo vysokom veku. Zomrel 16. 11. 1979 ako deväťdesiatročný.

Dielo obidvoch významných českých pedagógov je bohatým študijným zdrojom všetkých, ktorí sa pripravujú na učiteľské povolanie.

H. JANUS